

Протопопова І.І.

ВІДКРИТИЙ ДОСТУП ЯК ЗАСІБ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ

У сучасному глобальному світі все більше поширюються ідеї вільного доступу до наукової інформації.

Тривалі академічні дискусії про недосконалість існуючої моделі наукової комунікації через передплатні паперові журнали (зростання цін на друковані журнали та неспроможність університетів передплачувати всі необхідні; стаття "чекає" на публікацію від 6 до 12 місяців; поліграфічного тексту часто буває недостатньо для представлення ходу дослідження тощо) та прагнення до створення глобальних онлайн-науківих ресурсів, вільних для доступу, стали причиною "народження" значної кількості заяв та закликів до відкритого доступу, в яких часто викладаються його переваги для різних категорій учасників науково-освітнього процесу. Три заяви відіграли і продовжують відігравати важливу роль у формулюванні принципів відкритого доступу та стимулюванні його розвитку – Будапештська (2002), Бетездинська (2003) та Берлінська (2003).

Відкритий доступ — це безкоштовний, швидкий, постійний, повнотекстовий доступ в режимі реального часу до наукових та навчальних матеріалів, що реалізовується для будь-якого користувача у глобальній інформаційній мережі, здійснюваний переважно до рецензованих науково-дослідних журналів.

Сьогодні відкритий доступ до інформації забезпечується двома шляхами:

- золотий - через журнали відкритого доступу: всі статті таких видань вільно й безперешкодно доступні кожному.
- зелений - через архіви (чи репозитарії) відкритого доступу: створюються через депонування та самоархівування вченими своїх праць у відкритих електронних архівах, відповідно до стандартів Open Archives Initiative.

НБ УІПА надаючи доступ до наукових надбань вчених академії використовує обидва шляхи. Створений у 2012 році EIAr UIPA сьогодні надає доступ до 5673 наукових праць. Долучившись до видання збірників наукових праць УІПА, НБ архівує статті збірників на їх сайтах, що створені на платформі OGS. Це дозволяє підтримувати політику відкритого доступу та збільшувати вплив наукових результатів вчених академії.

Література:

1. Ярошенко, Т. О. Університетські бібліотеки України підтримують Ініціативу відкритого доступу до наукової інформації / Тетяна Ярошенко. // Вища школа. - 2009. - № 7. - С. 64-75.
2. Ярошенко, Т. О. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації: перші двадцять років / Тетяна Ярошенко // Бібліотечний вісник. - 2011. - № 5. - С. 3-10.
3. Ярошенко, Т. О. Відкритий доступ - шлях до присутності України у світовій науковій спільноті. // Вища школа. - 2011. - № 3. - С. 47-51

4. Що таке «відкритий доступ»? Рух європейських університетів за відкритий доступ: Методичні вказівки / Шкодзінський О. К., Онисько Г. Я., Костишин С. О. – Тернопіль: ТДТУ, 2009.